

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Грибана Григорія Петровича на дисертацію *Оленєва
Дмитра Геннадійовича «Методичні засади формування
здоров'язбережувальної компетентності студентів вищих технічних
навчальних закладів»*, що представлена на здобуття наукового
ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності
13.00.02 – теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність теми виконаної роботи. Проблема дослідження теоретико-методичних засад формування здоров'язбережувальної компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів у процесі професійної підготовки засобами фізичного виховання на сучасному етапі розвитку педагогічної науки набуває важливого наукового і суспільного значення. Дисертація Оленєва Дмитра Геннадійовича присвячена саме проблемі формування здоров'язбережувальної компетентності студентів вищих технічних освітніх закладів не лише у процесі фізичного виховання, але й загалом, під час отримання освітніх послуг.

У дисертації розкрито методики використання здоров'язбережувальної компетентності у процесі фізичного виховання студентів вищих технічних освітніх закладів інформаційно-комунікаційних спеціальностей та теоретико-методологічні підходи, принципи, форми, методи та засоби здоров'язбережувальної діяльності. Представлена концепція системи здоров'язбережувальної компетентності у процесі фізичного виховання студентської молоді на основі індивідуального підходу, а також послідовність і неперервність її застосування, в якій виокремлено та охарактеризовано загально дидактичні та спеціальні принципи.

Ознайомлення зі змістом дисертації та авторефератом Дмитра Геннадійовича дає підстави вважати, що науково-термінологічний апарат дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання), можна оцінити як чіткий, кваліфікований і викладений лаконічно матеріал. Структура автореферату

дисертації побудована логічно, у відповідності до визначених завдань дослідження.

Соціальна значущість зміцнення здоров'я студентської молоді та необхідність переосмислення сутності, змістових і технологічних підходів до фізичного виховання студентів інформаційно-комунікаційних спеціальностей з використанням здоров'язбережувальної компетентності і зумовили вибір даної теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами. Тема дослідження є складовою частиною тематичного плану наукових досліджень НПУ імені М.П. Драгоманова «Теорія і технологія навчання і виховання в системі народної освіти». Робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання «Формування спеціальних знань і рухових навичок у дітей та молоді у процесі навчання фізичної культури, основ здорового способу життя».

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 9 від 30 грудня 2015 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 2 від 23 лютого 2016 р.).

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертаційній роботі вирішено актуальну наукову проблему, щодо формування здоров'язбережувальної компетентності у процесі фізичного виховання, впровадженні її у здоров'язбережувальний освітній простір закладів вищої освіти інформаційно-комунікаційних спеціальностей. Автором сформульований і теоретично обґрунтований комплексний підхід до вирішення даної проблеми. Концепція дослідження базується на положеннях системного, синергетичного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, інтегративно-інноваційного та компетентнісного підходів

щодо можливості застосування здоров'язбережувальної компетентності у процесі фізичного виховання студентів закладів вищої освіти ІТ-технологій.

Модель методичної системи формування здоров'язбережувальної компетентності передбачає сукупність деяких взаємодоповнюючих етапів, зокрема: вихідного, організаційно-прогностичного, концептуалізації, перетворювального, конкретизації, реалізації проектного передбачення та рефлексії, а також певних компонентів: концептуального, суб'єктно-структурного, процесуально-діяльнісного та результативного. Послідовність та неперервність формування здоров'язбережувальної компетентності в процесі фізичного виховання студентів передбачає постійний моніторинг і осмислення результатів власної оздоровчої діяльності та цілеспрямовану мотивацію щодо особистого розвитку та самовдосконалення.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що Оленів Д. Г. вперше розробив, теоретично обґрунтував та експериментально перевірів модель методичної системи формування здоров'язбережувальної компетентності студентів технічних закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання; визначив залежність розумової працездатності студентів під час теоретичних занять від обсягу навчального навантаження; розробив комп'ютерну програму визначення біологічного віку за методикою В.П. Войтенка та встановив закономірності формування здоров'язбережувальної компетентності на основі взаємозв'язку між біологічним віком та обсягом тижневого фізичного навантаження; виявив, що здоров'язбережувальна компетентність є важливим компонентом всіх видів діяльності студентської молоді, тому її формування потрібно розпочинати з першого курсу тощо.

Значимість результатів досліджень для теорії і практики. Практичне значення результатів дослідження визначається підвищенням ефективності фізичного виховання студентів на основі розробки, наукового обґрунтування та впровадження методичної системи формування здоров'язбережувальної компетентності студентів технічних закладів вищої

освіти, що дало можливість підвищити фізичну і розумову працездатність, рівень фізичної підготовленості та здоров'я, збільшити обсяг тижневої рухової активності тощо.

Практичні результати дослідження впроваджено в освітній процес фізичного виховання студентів Національного університету біоресурсів і природокористування України (довідка від 4 лютого 2020 року), Житомирського військового інституту імені С.П. Корольова (довідка № 45/12 від 5 лютого 2020 року), Державного університету телекомунікацій (довідка від 11 лютого 2020 року), Київського національного лінгвістичного університету (довідка від 11 лютого 2020 року) та інших університетів.

Теоретико-методичні результати можуть бути використані під час укладання навчальних програм з дисципліни «Фізичне виховання» для студентів технічних спеціальностей, розробки лекційних курсів з дисциплін: «Теорія і методика фізичного виховання», «Методика викладання фізичного виховання у вищій школі» для студентів та магістрів ЗВО.

Повнота викладу основних результатів дослідження відображена в у 2 монографіях, 1 підручнику, 4 навчальних посібниках та 33 статтях (з яких 6 у Scopus і Web of Science Collection, рекомендованих МОН України) та надрукованих у фахових наукових виданнях.

Результати наукових досліджень, що викладені у дисертації, автором одержано самостійно. У колективній монографії, навчальних посібниках, наукових статтях, написаних у співавторстві, внесок дисертанта полягає у: визначенні актуальності теми, обґрунтуванні проблеми, постановці мети і завдань дослідження, організації і проведенні дослідження, у обґрунтуванні програми підготовки студентів, теоретичного розділу програми з фізичного виховання; написанні висновків; певних розділів підручника тощо.

Апробація результатів дисертації. Матеріали дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на семінарах і конференціях різного рівня, а саме: на ІХ Міжнародній науково-практичній конференції (Київ, НАУ, 2014); VIII IX, X, XI Міжнародних науково-практичних

конференціях «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту» (Київ, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020); Международной научно-практической конференции «Научно-методическое обеспечение университетского образования: история и перспективы развития» (Мінськ, Республіка Білорусь, 2017) та ін.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з переліку умовних скорочень, вступу, 5 розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (374 найменувань, з них 48 зарубіжних авторів), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 497 сторінок, з яких 374 сторінок основного тексту. Робота містить 70 таблиць, 25 рисунків та 29 додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, подано наукову новизну, практичне значення роботи й інформацію щодо апробації результатів дослідження.

У першому розділі «**Теоретичні та організаційно-методичні засади системи фізичного виховання студентів закладів вищої освіти**» проведений аналіз літературних джерел свідчить, що в процесі підготовки фахівців ІТ-технологій до конкретних видів праці важливого значення набуває використання нових науково обґрунтованих форм, засобів і методів фізичного виховання. Дисертант також звертає увагу щодо недостатньої рухової активності студентської молоді, яка є передумовою найбільш масових захворювань.

У другому розділі «**Перспективи підвищення оздоровчої та професійної спрямованості фізичного виховання студентів інформаційно-комунікаційних спеціальностей з позиції компетентнісного підходу**» автором виявлено, що несприятлива дія електромагнітного випромінювання радіочастотного діапазону на людину виявляється через зміни функціонального стану нейро-ендокринної, нервової та серцево-судинної систем організму.

Виявлено, що вплив радіохвильового електромагнітного випромінювання на клітини викликає в них зміни та, вірогідно, має канцерогенну дію.

У третьому розділі **«Загальна характеристика методів дослідження формування здоров'язбережувальної компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів ІТ-технологій»** наводяться дані теоретико-методологічного аналізу проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності студентів та розроблено комплексний методологічний підхід, що складається з теоретичних, соціологічних, психофізіологічних методів науково-педагогічних досліджень, а також методів тестування фізичних якостей.

У четвертому розділі **«Обґрунтування і розробка моделі методичної системи формування здоров'язбережувальної компетентності студентів інформаційно-комунікаційних спеціальностей у системі фізичного виховання»** проведено характеристику розробленої моделі методичної системи формування здоров'язбережувальної компетентності і організаційно-педагогічне керування процесом фізичного виховання студентів інформаційно-комунікаційних спеціальностей, в якому передбачається система управління оздоровчим навчально-виховним процесом фізичного виховання.

У п'ятому розділі **«Впровадження методичної системи формування здоров'язбережувальної компетентності студентів інформаційно-комунікаційних спеціальностей у процесі фізичного виховання»** наводяться дані щодо аналізу результатів досліджень формувального експерименту та виявлено, що використання експериментальної методики у заняттях з фізичного виховання, а також різних форм активного відпочинку упродовж тижневого режиму навчання викликало зниження показників біологічного віку у дівчат, та тенденції до його зниження у юнаків.

Висновки відображають основні наукові досягнення проведеного дослідження, містять узагальнюючі і конкретні заключення. В опублікованих працях повністю відображені основні результати проведеного наукового дослідження, представленого у дисертаційній роботі.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, виявлені деякі недоліки та є зауваження:

1. На наш погляд, перші два розділи мають великий обсяг, їх можна було б скоротити і включити до основного змісту дисертації матеріал із посібника.

2. Потребує доопрацювання обґрунтування актуальності роботи (оскільки використання зазначених малих форм активного відпочинку з метою збільшення рухової активності людини вже давно доведено).

3. При проведенні кореляційного аналізу дисертант неодноразово наголошує на наявності взаємозв'язку між фізичними якостями, в той час як здійснюється дослідження взаємодії між показниками, які їх тільки характеризують.

4. Практичні розділи перевантажені цифровим матеріалом, який представлений в тексті і у таблицях, хоча відповідні показники відображені і на рисунках. Частина цифрового матеріалу можна було б перенести у додатки.

5. Бажано було б навести порівняльну таблицю з відмінностями між загальноприйнятою методикою фізичного виховання у закладах вищої освіти та експериментальною методичною системою.

6. У розділі 5, по суті, представлені не тільки результати, які підтверджують ефективність розроблених педагогічних інновацій, але і обговорення результатів дослідження. Ми вважаємо, що доцільно було б виділити цю частину дисертаційної роботи у окремий розділ і провести теоретичний аналіз отриманих результатів у сукупності з дискусією відомих дослідників у цій галузі.

7. Автор, маючи опублікований цифровий матеріал в різних навчально-методичних посібниках і володіючи багатим практичним досвідом, не в повній мірі використав його у своїй дисертації.

8. В роботі зустрічається незначна кількість орфографічних, технічних та стилістичних помилок.

Висловлені зауваження не мають принципового характеру і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, а мають лише дискусійний характер.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Аналіз рецензованої дисертації, автореферату і опублікованих робіт дає опонентіві право зробити наступний висновок: дисертація **Оленєва Дмитра Геннадійовича «Методичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності студентів вищих технічних навчальних закладів»** є самостійно виконаним, завершеним дисертаційним дослідженням, яке за своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів відповідає вимогам ДАК МОН України до докторських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради Д 26.053.14 у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичного виховання
та спортивного вдосконалення Житомирського
державного університету імені Івана Франка

Г. П. Грибан

Підпис Грибана Г.П. засвідчую:
проректор з наукової і міжнародної роботи
кандидат економічних наук, доцент

Т. В. Боцян

13 жовтня 2020 р.